

Oktatás

Érettségi 2019. A magyar nyelven tanulók eredményei

A 2019-es érettségi vizsgákon országosan 100 824 diák szerzett oklevelet, a nyári vizsgaidőszak sikerességi rátája 69,1%-os, az őszi pótérettségié 33,4%-os. A magyar nyelven tanulók közül 4243-an vizsgáztak eredményesen, a sikerességi arányuk 58,6, illetve 39,5%-os. Az alacsonyabb nyári sikerességi ráta ellenére a magyar nyelven tanulók hasonló arányban szereztek érettségi diplomát, mint a teljes romániai diákpopuláció, a sikeresen érettségizők körében az arányuk 4,2%-os. Ennek magyarázata, hogy a magyar tanulók nagyobb arányban iratkoztak be, illetve vettek részt a próbákban, mint többségi társaik, illetve az őszi vizsgaidőszakban jobb eredményt értek el.

A nyári vizsgaidőszakban a magyar diákok román nyelv és irodalomból teljesítettek gyengén, de matematikából, történelemből, idegennyelv-ismereti kompetenciákból is enyhén átlag alattiak. A gyenge román eredmények elsősorban a szaklíceumi osztályokban kritikus hatásúak, a bukók aránya 60%-os, miközben más tantárgyakból a magyar szakközépiskolások relatív jól teljesítenek. Kiemelkedően gyengék az eredmények a magyar nyelvű teológiai, pedagógiai és filológiai képzésből érkezők esetében is, viszont a természettudományi profilú osztályok diákjai az országos átlag felett teljesítenek.

1. Az érettségi vizsga módszertana

Érettségi vizsgára a líceumot végzett diákok jelentkezhetnek.¹ Az érettségizők hat (a kisebbségi nyelven tanulók nyolc) vizsgán vesznek részt. Ezek közül három (illetve négy) írásbeli vizsga van: 1) román nyelv és irodalom, 2) kötelező tantárgy (profiltól függően matematika vagy történelem) és 3) választható tantárgy, illetve 4) anyanyelv és irodalom próba a nem román tananyelvű osztályok végzőseinek. Míg a román és anyanyelv vizsgák egységesek, addig a kötelező és a választható tantárgyak differenciáltak szakok szerint. Az írásbeli próbákban a diákokat 1-től 10-ig terjedő skálán osztályozzák. Átmenő jegynek a legalább 5-ös osztályzat számít.

Az írásbeli vizsgákon kívül három (illetve négy) kompetenciavizsga is van. Román, illetve anyanyelvből az osztályozás minősítések alapján történik, amely a nyelvi kompetenciákat egy hármas skálán méri: közepes, haladó, tapasztalt szintet lehet elérni. Ezeken kívül további két próbán (idegen nyelv, illetve digitális ismeretek) is részt kell venniük a tanulóknak, amennyiben nem rendelkeznek az adott készség esetében nemzetközileg elismert bizonyítvánnyal. A sikerességi kritériumot a kompetenciavizsgákon gyakorlatilag a vizsgán való részvétel képezi.²

---

¹ A szakmunkásképzőt végző diákok beiratkozhatnak líceumba, az utolsó év megismétlésével.

² Aki a kompetenciavizsgákon részt vesz, de mégsem felel, nem oldja meg a tételt, azt távolmaradóként rögzítik.

Az érettségi médiát a három (kisebbségi tannyelvű diákok esetében pedig a négy) írásbeli vizsgán elért jegy számtani átlagából számolják. Médiát csak azok esetében számolnak, akik minden vizsgakritériumnak eleget tettek. A sikeres érettséginek egy további feltétele is van: a médiának el kell érnie a 6-os osztályzatot.

A vizsgákon való részvétel és az elért eredmény függvényében, a diákok érettségi szereplését négy kategóriába sorolják: „sikeresen vizsgázott”, „megbukott”, „nem jelent meg a vizsgán”, illetve „kizárták a vizsgáról”. A „nem jelent meg” kategóriába azok tartoznak, akik – bár beiratkoztak az érettségire – legalább egy vizsgán nem jelentek meg, a „kizárva” besorolást pedig azok esetében alkalmazzák, akiket csalás vagy csalási kísérlet miatt kizártak a vizsgáról.

Minden tanévben két, egy nyári és egy őszi vizsgaidőszak van. Sikertelen érettségi esetében a megbukott diákoknak lehetőségük van részt venni az őszi pótérettségiben, vagy akár a következő nyári szesszióban is próbálkozhatnak. Az első két részvétel ingyenes, a további próbálkozások díjkötelezettséggel járnak.

Az érettségi vizsga tárgyai³

Vizsga	Típus	Osztályozás	Sikerességi kritérium
Román nyelv és irodalom	szóbeli	Kompetenciaszint: közepes, haladó, tapasztalt	Részvétel
	írásbeli	1-10-ig	Minimum 5-ös jegy
Anyanyelv – nyelv és irodalom (csak a kisebbségi tannyelvű osztályoknak)	szóbeli	Kompetenciaszint: közepes, haladó, tapasztalt	Részvétel
	írásbeli	1-10-ig	Minimum 5-ös jegy
Kötelező tantárgy Szaktól függően matematikából vagy történelemből	írásbeli	1-10-ig	Minimum 5-ös jegy
Választható tantárgy Két csoportból választható szaktól függően: 1. fizika, szerves vagy szervetlen kémia, biológia, anatómia vagy informatika 2. földrajz, filozófia, logika és érvelés, közgazdaságtan, pszichológia vagy szociológia	írásbeli	1-10-ig	Minimum 5-ös jegy
Idegen nyelvi kompetencia	írásbeli, szóbeli, szövegértés ⁴	A1-A2-B1-B2 minősítések az öt területen: 1. Hallás utáni szövegértés 2. Olvasás 3. Társalgás 4. Folyamatos beszéd 5. Írás	Részvétel (vagy elismertett bizonylat)
Digitális (számítógép-felhasználói) kompetencia	írásbeli, gyakorlati	Kompetenciaszint: kezdő, közepes, haladó, tapasztalt	Részvétel (vagy elismertett bizonylat)

³ A metodológiáról bővebben:

https://www.edu.ro/sites/default/files/fisiere%20articole/Anexa_2_Metodologia_bacalaureat_2011.pdf;
https://www.edu.ro/sites/default/files/03_LISTA_DISCIPLINELOR_BACALAUREAT.pdf; (Letöltés: 2020. január)

⁴ Közös Európai Referenciakeret alapján – CEFR

<https://europass.cedefop.europa.eu/sites/default/files/cefr-hu.pdf> (Letöltés: 2020. január)

2. A 2019-es érettségi eredményei

Első lépésként az érettségi vizsgák hivatalos eredményeit tekintjük át. Az alábbi eredmények egyaránt tartalmazzák az aktuális, illetve a korábbi évfolyamokról bejelentkezők adatait, a nappali, illetve a csökkentett látogatású és esti tanulmányi formák mindenikét.⁵

Az oktatási minisztérium **a sikerességi arányt a vizsgákon megjelentek köréhez viszonyítja**. Amint az összesítő táblázatban látható, országos szinten a beiratkozók mintegy 5%-a végül nem vesz részt a vizsgákon, a magyar tannyelvűek esetében ez az arány valamivel alacsonyabb, 3,5%-os. A beiratkozók távolmaradása a korábbi évfolyamokról érkezők, illetve a csökkentett látogatású és esti tanulmányi formák esetében hangsúlyos. (Az évfolyamok és tanulmányi formák szerinti részletes bontást lásd az elemzés végén a Táblamelléletekben.)

A 2019-es évben a hivatalos sikerességi arány országos szinten a nyári vizsgaidőszakban 69,1%-os volt, az aktuális évfolyam nappali tagozatai esetében pedig 75,8%-os. A magyar nyelven tanulók esetében ugyanezek az arányok 58,6%, illetve 64,7%, tehát számottevően elmaradnak az országos arányoktól. Az őszi pótérettségin az országos sikerességi arány 33,4%-os, a magyar tannyelvűek esetében viszont itt magasabb, 39,5%-os.

A 2019-es érettségre beiratkozó, részt vevő, illetve sikeresen vizsgázó diákok száma és sikerességi aránya

Vizsgaidőszak	Tannyelv	Beiratkozó	Résztvevő	Sikeresen érettségiző	Sikerességi arány
Nyári vizsgaidőszak	Románia (összes tanuló)	136 091	129 167	89 216	69,1%
	Magyarul tanulók	6 021	5 812	3 404	58,6%
	Magyarul tanulók aránya	4,4%	4,5%	3,8%	
Őszi vizsgaidőszak (pótérettségi)	Románia (összes tanuló)	43 528	34 804	11 608	33,4%
	Magyarul tanulók	2 448	2 122	839	39,5%
	Magyarul tanulók aránya	5,6%	6,1%	7,2%	
2019-es érettségi összesen	Románia (összes tanuló)	179 619	163 971	100 824	-
	Magyarul tanulók	8 469	7 934	4 243	-
	Magyarul tanulók aránya	4,7%	4,8%	4,2%	

Jelentős torzítási tényező az érettségi eredmények értelmezésében, hogy a líceumot vagy szakközépiskolát végzők számáról továbbra sincs aktuális statisztika, tehát nem ismerjük az érettségi vizsgára jogosultak számát. Az oktatási minisztérium elemzése⁶ szerint 2013–2017 között a jogosult diákok mintegy 79,1–80,4%-a iratkozott be az aktuális évfolyamról az érettségi vizsgára. A fokozatos lemorzsolódás (a beiratkozás és a részvétel folyamatában) azt eredményezi, hogy az érettségi próbára jogosultak és a végül sikeresen vizsgázók aránya jelentősen alatta marad a hivatalos sikerességi rátáknak.

⁵ Az adatok forrása: <http://static.bacalaureat.edu.ro/2019/rapoarte/>, illetve <http://data.gov.ro/dataset/rezultate-bacalaureat-sesiunea-i-2019>. Mindkét forrást használtuk az adatok letisztításához, a tanintézmények azonosításához. (Letöltés: 2020. január)

⁶

https://www.edu.ro/sites/default/files/Raport%20privind%20starea%20%C3%A2nv%20%C4%83%C8%9B%C4%83m%C3%A2ntului%20preuniversitar%20din%20Rom%C3%A2nia_2017-2018_0.pdf, 44. oldal
(Letöltés: 2020. január)

A magyar nyelven tanulók esetében azt érdemes megvizsgálni, hogy arányuk hogyan alakul a különböző viszonyítási szinteken. Korábbi elemzéseink alapján abból indulunk ki, hogy a középiskolások körében a magyarul tanulók aránya 3,9–4,2% közötti.⁷ Ehhez viszonyítva azt láthatjuk, hogy **az érettségire beiratkozók, illetve a vizsgákon résztvevők esetében a magyar nyelven tanulók felülreprezentáltak** a teljes diákpopuláción belül. Ez a nyári vizsgaidőszakra is igaz (a magyarul vizsgázók aránya 4,4% a beiratkozók, illetve 4,5% a résztvevők között), viszont a pótérettségien még hangsúlyosabb a jelenlétük (5,6% a beiratkozók, 6,1% a résztvevők között). A magasabb részvételnek, illetve az őszi pótérettségi jobb eredményeinek köszönhetően **a magyar nyelven tanulók hasonló arányban szereztek érettségi diplomát 2019-ben, mint a teljes romániai diákpopuláció**, a sikeresen érettségizők körében az arányuk 4,2%-os.⁸

Az elemzés további részében csak a 2019-es érettségi **nyári vizsgaidőszakán** részt vevő, az **aktuális évfolyam** (2018/2019) **nappali tagozatos** diákjaira vonatkozó adatokkal dolgozunk. Ez országos szinten 115 058, a magyarul vizsgázók esetében 5128 diákot jelent.

3. Sikerességi arányok szakok szerint

Az érettségi eredmények jelentősen eltérnek szakok szerint. Az osztályok profiljának besorolását az oktatási minisztérium erre vonatkozó tájékoztatója⁹ alapján végeztük. A romániai oktatási rendszerben az érettségire jogosító középiskolai képzés alapvetően három kategóriára oszlik: elméleti líceumi, szaklíceumi, illetve hivatási (vokacionális) képzésről beszélhetünk. A három fő irányon belül további 11 kategóriába soroltuk a diákokat. A katonai képzés a hivatási szakirányhoz tartozik, viszont ennek azonosítására nem volt lehetőségünk, mivel az érettségi adatbázisokban matematika-informatika profilként jelennek meg, így azon belül maradtak elemzésünkben is.

A beiratkozottak száma alapján elmondható, hogy az aktuális évfolyam nappali tagozatos diákjainak 62%-a érkezett elméleti, 29%-a szak-, illetve 10%-a hivatási képzési vonalról a nyári vizsgaidőszakban. A magyarul tanulók esetében alulreprezentáltak az elméleti képzésből jövők (59%), alapvetően a matematika-informatika és a humán profilú osztályból érkezőknek kisebb az arányuk, viszont felülreprezentáltak a természettudományok esetében (24% az országos 15%-hoz képest). A szakközépiskolások között alacsonyabb a magyarul tanulók aránya, míg országos szinten a 2019-es érettségire beiratkozók 29, addig a magyarul tanulók esetében 24%-a került ki ebből a csoportból. A hivatási (vokacionális) képzésben a magyarul tanuló érettségizők aránya 17%, kiemelkedően a teológiai képzésben felülreprezentáltak, de magasabb az arányuk a művészeti és a pedagógia profilú osztályok esetében is. A sportosztályokból érkező érettségizők körében a magyarok aránya nagyon alacsony. A profilok szerinti eltérések minden bizonnyal a magyar oktatási hálózat strukturális különbségeit tükrözik, és csak kis mértékben az érettségire való beiratkozási hajlandóság áll a háttérükben.

⁷ Lásd korábbi elemzésünket: [Közoktatási helyzetkép: a magyar nyelvű képzésben részt vevők számának és arányának alakulása 1990 és 2017 között](#)

⁸ A korábbi években is hasonló a tendencia: a 2017-es érettségi esetében 4,4%, a 2018-as esetében 4,1% a két vizsgaidőszakban sikeresen vizsgázók körében a magyarul tanulók aránya (saját számítás).

⁹ <https://lege5.ro/Gratuit/gi3dgojqg4/lista-cuprinzand-anexe-nr-1-si-2-la-ordinul-ministrului-educatiei-cercetarii-tineretului-si-sportului-nr-4800-2010-privind-aprobarea-listei-disciplinelor-si-a-programelor-pentru-desfasurarea-examenului> (Letöltés: 2020. január)

Az érettségi vizsgára beiratkozottak és sikerességi arányuk szakok szerint. Aktuális évfolyam, nappali tagozatok, 2019. nyári vizsgaidőszak

Szak/profil		Összes tanuló			Magyarul tanulók			Eltérés aránya
		Beiratkozott	Belső arány	Sikerességi arány	Beiratkozott	Belső arány	Sikerességi arány	
Profil	Elméleti	70 965	62%	88,2%	3 034	59%	80,5%	-8,7%
	Szakl.-i képzés	33 071	29%	48,1%	1 213	24%	29,5%	-38,8%
	Hivatási	11 022	10%	73,3%	881	17%	55,9%	-23,7%
Elméleti	Matematika-informatika	23 164	20%	91,9%	815	16%	84,3%	-8,3%
	Filológia	19 755	17%	87,4%	581	11%	66,0%	-24,4%
	Természettudományok	17 777	15%	83,9%	1 206	24%	84,1%	0,3%
	Társadalomtudományok	10 269	9%	88,9%	432	8%	82,8%	-6,9%
Szaklíceumi képzés	Szolgáltatások	18 136	16%	62,4%	715	14%	38,1%	-38,9%
	Műszaki	9 766	8%	27,8%	316	6%	18,3%	-34,3%
	Természeti erőforrások és környezetvédelem	5 169	4%	31,9%	182	4%	14,0%	-56,2%
Hivatási	Művészet	3 359	3%	77,6%	250	5%	58,1%	-25,2%
	Sport	3 505	3%	55,6%	57	1%	28,6%	-48,6%
	Pedagógia	2 234	2%	92,1%	139	3%	63,3%	-31,3%
	Teológia	1 924	2%	74,7%	435	8%	55,8%	-25,2%
Összesen		115 058	100%	75,8%	5 128	100%	64,7%	-14,6%

Kiemelések: a **piros félkövér** az átlagtól való negatív (értékben vagy irányban), a **zöld félkövér** a pozitív (értékben vagy irányban) eltéréseket jelöli, amennyiben ezek jelentősek (relatív értelemben 10% feletti)

A sikerességi arány az elméleti képzésben a legmagasabb, országosan a résztvevők 88,2, a magyarul tanulók 80,5%-a szerzett érettségi oklevelet a 2019-es nyári vizsgaidőszakban. A magyarul érettségizők lemaradása is kisebb, főképp a reál osztályokban, **a természettudományok esetében a magyarul tanulók kevéssel jobban is teljesítenek**. Az elméleti képzésen belül **a magyar filológia osztályokból érkezők eredményei átlag alattiak**, míg az országos sikerességi arány 87%-os, a magyar vonalon csupán 66%-os.

A szaklíceumi képzésben jelentős a leszakadás az elméletihez képest, itt az érettségire beiratkozott diákok kevesebb mint fele (48%-a) érettségizett sikeresen első próbálkozásra Románia-szinten. **A magyar szakközépiskolások esetében a hátrány még hangsúlyosabb, tíz részt vevő diákból csupán három szerzett oklevelet a nyári vizsgaidőszakban**. Országos viszonylatban a műszaki képzésről jövőek teljesítenek a leggyengébben, a sikerességi arányuk 28%-os, a magyarul tanulók esetében 18%-os. Szintén gyengék a természeti erőforrások és környezetvédelmi szakok, itt a magyarul érettségizőknek csupán 14%-a ment át a vizsgákon, és itt a leghangsúlyosabb az elmaradás az országos átlaghoz képest. A szaklíceumi képzésen belül a szolgáltatási ágazat ért el jobb eredményt, országos szinten a résztvevők 62%-a érettségizett sikeresen, a magyarul tanulók esetében 38%.

A hivatási (vokacionális) képzésen belül országos szinten a pedagógiai líceumot végzők esetében a legmagasabb a sikerességi arány, viszont **a magyar tanítóképzősök lemaradása nagyon hangsúlyos**. Míg országos viszonylatban a tizenegy profil közül a pedagógiai képzésből jövők érték el a legjobb sikerességi arányt (92%), addig a magyar vonalon ez csupán 63%-os, jelentősen elmarad az elméleti profilú osztályokhoz képest is. De **jelentős az elmaradás a teológiai, illetve a művészeti képzésből érkező magyar diákok esetében is**. A teológiai képzésben a magyarul érettségizők 56%-a szerzett diplomát az országos 75%-os arányhoz képest, a művészeti oktatásban pedig 58% az országos 78%-hoz képest. A sportiskolai képzés leginkább a szaklíceumi képzéshez hasonlítható gyenge eredményeket produkált a 2019-es érettségien, mind országos, mind pedig magyar viszonylatban.

4. Sikerességi arányok megyék szerint

A megyei adatok értelmezésénél figyelembe kell venni, hogy a diákok profilok szerinti megoszlása nagyon aszimmetrikus, nem egyforma súlyt képvisel az elméleti, a szak-, illetve a hivatási oktatás. Ebben a megközelítésben a megyén belüli eredmények összehasonlítása az oktatás nyelve szerint kevés relevanciával bír, ezért csak a magyarul tanulókra fókuszálunk.

A magyar szaklíceumi képzés alapvetően három megyébe koncentrálódik, a szakközépiskolás diákok háromnegyede Hargita (44%-a), Maros (17%-a), Kovászna (14%-a) megyékben tanul. A Hargita, Fehér, Arad megyei gyenge eredmények részben a szaklíceumi diákok magas arányából adódnak, ezek olyan megyék, ahol az elméleti képzésből jövők nincsenek abszolút többségben. Másik oldalon pedig olyan megyék vannak, ahol (szinte) csak elméleti képzés van, és ennek köszönhető a kimagasló sikerességi arányok: például Beszterce, Bukarest, Brassó megyék.

Az érettségi vizsgára beiratkozottak és sikerességi arányuk megyék és szakok szerint. Aktuális évfolyam, nappali tagozatok, 2019. nyári vizsgaidőszak, magyarul tanulók

Megyék	Beiratkozottak ↓	Megoszlásuk szakok szerint			Sikerességi arány szakok szerint			
		Elméleti	Szaki.-i képzés	Hivatási	Elméleti	Szaki.-i képzés	Hivatási	Összesen
Hargita	1 457	43%	37%	20%	80,4%	25,3%	49,5%	54,7%
Maros	927	57%	22%	21%	77,1%	32,7%	59,6%	63,7%
Kovászna	730	58%	24%	18%	83,9%	18,2%	46,5%	62,4%
Bihar	475	73%	15%	13%	70,1%	26,7%	80,3%	65,8%
Kolozs	426	70%	15%	15%	92,6%	80,6%	93,8%	91,0%
Szatmár	385	77%	6%	17%	84,5%	16,7%	59,4%	76,0%
Szilágy	299	77%	13%	9%	70,1%	0,0%	25,0%	57,5%
Brassó	111	78%	22%		92,0%	50,0%		83,5%
Fehér	83	34%	22%	45%	96,4%	35,3%	25,0%	51,9%
Máramaros	68	100%			67,6%			67,6%
Arad	61	44%	56%		88,9%	38,2%		60,7%
Temes	45	58%	22%	20%	88,5%	70,0%	77,8%	82,2%
Hunyad	32	50%	50%		93,8%	60,0%		80,8%
Beszterce	20	100%			100,0%			100,0%
Bukarest	9	100%			88,9%			88,9%
Összesen	5 128	59%	24%	17%	80,5%	29,5%	55,9%	64,7%

Az **elméleti líceumok** szintjén viszonylag jók az eredmények, és a területi egyenlőtlenségek itt a legkisebbek. A legjobban a Beszterce, Fehér, Hunyad, Kolozs és Brassó megyei magyar diákok teljesítenek (90% feletti sikerességi aránnyal), a leggyengébben Máramaros, Bihar, Szilágy és Maros (80% alatti sikerességi aránnyal).

A **szakközépiskolai képzésben** Kolozs megye kiemelkedő a maga 81%-os sikerességi rátájával, de relatív erős a magyar szaklíceumi képzés Temes, Hunyad és Brassó megyékben is, viszont itt nagyon alacsony a magyar nyelvű szakközépiskolákba járók száma (megyéenként 10–20 diák). Ezen a téren Szilágy megye a sereghajtó, itt a 2019-es érettségire 40 szakközépiskolai magyar tanuló jelentkezett, közülük senki nem szerzett diplomát a nyári vizsgaidőszakban. De szintén gyengék a Szatmár, Kovászna, Hargita, Bihar megyei magyarul tanuló szakközépiskolásainak eredményei, tízből kevesebb mint hárman szereztek érettségi oklevelet első próbálkozásra.

A **hivatási (vokacionális) képzésen** belül legnagyobbak a területi egyenlőtlenségek, részben azért is, mert ez önmagában is egy relatív vegyes kategória. Itt Kolozs, Bihar és Temes tekinthető kiemelkedőnek, a nagyon gyengén teljesítők pedig Fehér és Szilágy.

5. A vizsgajegyek elemzése

Ebben a fejezetben is csak az aktuális évfolyam nappali tagozatos diákjainak eredményeit elemezzük, a magyar nyelven tanulók minősítéseit az országos átlagokhoz viszonyítjuk. A nyolc vizsga közül csupán hatot elemzünk, a román és anyanyelv szóbeli vizsgák tárgyalását területi okokból kihagyjuk, mivel nem hoznak jelentős többletinformációt az írásbeli eredményekhez képest.

Az országos eredmények tekintetében a matematika vizsga tekinthető a legnehezebbnek, itt a legnagyobb az 5-ös jegy alatt teljesítő diákok aránya (22%), illetve legkisebb az átlagos osztályzat (6,6). A többi tárgyból az átlagok 7-es feletti, a bukók aránya 7–10% közötti.

A magyar nyelven tanulók elmaradása az országos átlagokhoz képest a román nyelv és irodalom vizsga esetében volt hangsúlyos a 2019-es érettségi nyári vizsgaidőszakában. Bár a kötelező és a választható tárgyak esetében is az országos átlagok alatt teljesítenek, a különbségek nem jelentősek. Magyar nyelv és irodalomból pedig kiemelkedően jók az eredmények.

Román nyelv és irodalomból a magyarul érettségizők 29%-a bukott meg, a jegyek átlaga 5,6. A szakközépiskolai képzés természeti erőforrások és környezetvédelem ágazatában a bukók aránya 80%, a műszaki osztályok esetében 71%, a szolgáltatási szakirányban 49%. Szintén gyengén teljesítenek románból a hivatási képzés sportosztályai (58% az 5-ös alatti jegyet elérők aránya), de a teológiai (41%), a művészeti (39%) és a pedagógiai (33%) képzésből jövők eredményei is átlag alattiak. Az elméleti líceumokon belül a magyar filológiai osztályok tanulóinak gyengébbek a román vizsga eredményei, itt a bukók aránya 28%. A matematika-informatika, illetve természettudományi képzés diákjai esetében a legjobbak a román eredmények, a bukók aránya 11%-os. (A részletes eredményeket profilok szerint lásd az elemzés végén a Táblamelléletekben.)

Írásbeli vizsgák. Az osztályzatok intervallum szerinti megoszlása és a jegyek átlaga

		<5	5–7	7–8,5	8,5–10	Átlag
Román nyelv és irodalom	Románia	9%	32%	26%	32%	7,2
	Magyarul tanulók	29%	40%	22%	9%	5,6
Magyar nyelv és irodalom	Magyarul tanulók	3%	27%	39%	32%	7,6
Kötelező (1): matematika	Románia	22%	26%	21%	31%	6,6
	Magyarul tanulók	21%	31%	24%	25%	6,5
Kötelező (2): történelem	Románia	7%	38%	26%	30%	7,2
	Magyarul tanulók	5%	45%	28%	22%	7,0
Választható tantárgy	Románia	10%	19%	27%	44%	7,7
	Magyarul tanulók	7%	23%	36%	34%	7,5

Magyar nyelv és irodalomból kiemelkedően jók az eredmények, a bukók aránya csupán 2,6%-os, a jegyek átlaga 7,6. Anyanyelvből a magyar diákok eredményei jobbak, mint a román diákok román nyelv és irodalom eredményei (az ő körükben a bukók aránya románból 8,5%, a jegyek átlaga 7,3). Az osztályok profilja szerint a matek-infó és természettudományi osztályok teljesítménye emelkedik ki, gyenge eredmények a szakközépiskolák, illetve a sport és a teológiai képzés esetében voltak.

A **kötelező írásbeli vizsga** esetében az osztályok profiljától függően matematikából vagy történelemből vizsgázhatnak a végzősök. Míg a történelem vizsga egységes, addig a matematika vizsgán belül is vannak eltérések: eltérő szintű matematika próba van a matematika-informatika profilnak, a természettudományok hallgatóinak, a szakközépiskolásoknak, illetve a tanítóképzősöknek. Ezeket egybevonva, matematika vizsgaként tárgyaljuk. A filológusok, a társadalomtudományok hallgatói, a művészet, a sport, illetve a teológia osztályok diákjai történelemből vizsgáznak.

A román nyelv és irodalom után a **matematika vizsga** a második nagy próbatétel a magyar tagozatos diákoknak, a bukók aránya 20,6%-os (ami kevéssel jobb, mint az országos 22,0%). A matematika-informatika, a természettudomány és a pedagógia profilú osztályok diákjai teljesítenek relatív jól, bár utóbbi esetében jelentős az elmaradás az országos arányhoz képest. Legkevéssé a szakközépiskolai oktatásból jövők eredményesek, itt a bukók aránya 41–59% közötti a három ágazat viszonylatában, viszont nincsenek jelentős különbségek a magyar és nem magyar érettségizők között, a magyar műszakisok enyhén jobban is teljesítenek.

Történelemből a magyar társadalomtudományi hallgatók eredményei kiemelkedőek, jobbak, mint a profilon belüli országos átlag. A magyarul érettségizők lemaradása a sport és a filológia osztályok esetében hangsúlyosabb.

Az érettségiző diákok az osztály profiljától függően tizenkét tantárgyból **választhatnak** az utolsó írásbeli vizsgára. Egyes tantárgyakból több típusú vizsga van, ez a matematikához hasonlóan szintén szakok szerint differenciált. Ezekről a specifikumokról most is eltekintünk

számításainkban, és az eredményeket az egyes tantárgyak szerint mutatjuk be. Az országos és a magyar eredmények mellett feltüntetjük a diákok megoszlását is a tárgyakon belül.

A választható tárgyak megoszlása tannyelv szerint és a vizsgaeredmények átlaga

Választható tantárgyak	Összes tanuló			Magyarul tanulók			Magyarul tanulók aránya	Az átlagok eltérésének aránya
	Diák	%	Átlag	Diák	%	Átlag		
Földrajz	34 738	30,9%	7,69	2 141	42,5%	7,51	6,2%	-2,3%
Anatómia	22 723	20,2%	7,72	1 148	22,8%	7,86	5,1%	1,9%
Logika	17 326	15,4%	8,34	150	3,0%	8,15	0,9%	-2,3%
Biológia	12 147	10,8%	5,38	542	10,8%	6,09	4,5%	13,2%
Fizika	7 526	6,7%	8,49	190	3,8%	7,58	2,5%	-10,6%
Informatika	7 143	6,4%	8,37	390	7,7%	8,18	5,5%	-2,2%
Szerves kémia	3 305	2,9%	8,67	141	2,8%	8,18	4,3%	-5,6%
Szociológia	2 693	2,4%	7,68	81	1,6%	7,87	3,0%	2,5%
Pszichológia	2 116	1,9%	8,00	105	2,1%	7,41	5,0%	-7,4%
Szervetlen kémia	1 313	1,2%	7,29	66	1,3%	7,60	5,0%	4,3%
Közgazdaságtan	912	0,8%	8,28	16	0,3%	7,57	1,8%	-8,6%
Filozófia	395	0,4%	7,76	70	1,4%	7,76	17,7%	0,1%
Románia	112 337	100,0%	7,68	5 040	100,0%	7,54	4,5%	-1,8%

A **választható tantárgyak** összesített eredménye szerint is a szakközépiskolák végzői teljesítenek a leggyengébben, viszont a magyar nyelven tanulóknak itt sincs jelentős lemaradásuk az országos eredményekhez képest. Ilyen jellegű hangsúlyos eltérés a tanítóképzők és a sportosztályok esetében kimutatható.

A magyar nyelven érettségizők nagyobb arányban választják a filozófiát, a földrajzot, az informatikát az országos arányokhoz képest, és nagyon alacsony arányban a logikát, a közgazdaságtant vagy a fizikát. A tantárgyakon belüli országos arányokhoz képest biológiából, szervetlen kémiából, anatómiából és szociológiából jobbak a magyar diákok eredményei.

Az írásbeli vizsgákon kívül röviden kitérünk az idegen nyelvi, illetve a digitális kompetencia vizsgák eredményeire is. Az **idegennyelv-ismeretet** felmérő vizsga minden érettségiző számára kötelező, viszont van lehetőség korábbi nyelvvizsga-bizonyítvány elismertetésére. A nyelvi kompetencia mérése az erre vonatkozó Közös Európai Referenciakeret alapján, öt területen (hallás utáni szövegértés, olvasás, társalgás, folyamatos beszéd, illetve írás) valósul meg. A nyelvismeret négy szintjét állapítják meg minden részterületen: A1 és A2 – alapszintű felhasználói, illetve B1 és B2 – önálló felhasználói szint. A kompetenciaszintek megállapítása az egyes területeken elért, 0–100 pont közötti értékek alapján történik. Mivel az eredmények közlésekor a pontszámok nem kerülnek nyilvánosságra, az elért értékeléseket diákok szintjén visszakonvertáltuk pontszámokká, azzal a céllal, hogy mennyiségi változóként is tudjuk megjeleníteni az átlagokat.¹⁰

¹⁰ A visszaalakítás az egyes kompetenciaszinteknek megfelelőített középérték alapján történt (- = 5 pont, A1 – 20,5 pont, A2 – 45,5 pont, B1 – 70,5 pont, B2 – 90,5 pont).

Az eredmények értékelésekor három mutatóra fókuszálunk. Külön megjelenítjük a korábbi nyelvvizsgát elismertetők arányát, az önálló felhasználói minősítést elérők (mind az öt területen legalább B1-et teljesítők) arányát, illetve a visszakonvertált pontszámok átlagát (ezek értékelésekor szem előtt kell tartani a visszaalakításból származó torzításokat). Országos szinten az idegen nyelvi vizsga 91,6%-ban angol, 6,8%-ban francia és 1%-ban német nyelvet jelent. A magyar érettségizők 90,5%-a angol, 9,3%-a pedig német nyelvből vizsgázott.

A vizsgát korábbi bizonylat elismertetésével kiváltók aránya enyhén magasabb a magyarul tanulók között, országos szinten a beiratkozó diákok 10,5, a magyarul érettségizőknek pedig 12,0%-a élt ezzel a lehetőséggel. Az érettségi keretében vizsgázó, az önálló felhasználó minősítést elérők között viszont a magyar tanulók alulreprezentáltak. Míg országos szinten a diákok 38%-a, addig a magyar tagozaton tanulóknak csupán egyharmada szerezte meg az önálló felhasználói szintet. A becsült pontszámok esetében is van különbség, az országos 319-cel szemben a magyar tanulók esetében ez az érték 305. Kiemelkedő eredmények a magyar nyelven tanulók körében az elméleti képzésben vannak (kivéve a filológia osztályokat), és itt az országos átlagokhoz képest is jók az arányok. Jelentősebb lemaradás a szaklíceumi képzésben, a művészeti és pedagógiai osztályok esetében van.

Idegen nyelvi kompetencia. Vizsgát elismertetők aránya, az önálló felhasználó szintet elérők aránya, illetve a becsült pontszámok átlaga

		Elismertetett (beiratkozók köre)	Önálló felhasználó (vizsgázók köre)	Becsült pontszám (vizsgázók köre)
Idegen nyelvi kompetencia	Románia	11%	38%	319
	Magyarul tanulók	12%	33%	305

A **digitális kompetencia** próba számítógép-felhasználói gyakorlati vizsgát jelent, négy szintet (kezdő, közepes, haladó, tapasztalt) lehet elérni, a 20 pont alatt teljesítők „minősítés nélküli” besorolást kapnak.¹¹ Ez a vizsga is kiváltható más, hasonló típusú, elismert bizonylattal. Úgy tűnik, ezen a területen a magyarul tanulók valamivel jobban szerepelnek, körükben nagyobb a már korábban megszerzett oklevél (17%), illetve a próbán legalább közepes szintet elérők aránya 88%, míg országos viszonylatban ugyanez az arány 84%.

Digitális (számítógép-felhasználói) kompetencia. Vizsgát elismertetők aránya, kompetenciaszintek megoszlása és átlagos pontszám

		Elismertetett (beiratkozók köre)	Vizsgázók köre					Pont- szám
			Minősítés nélkül	Kez- dő	Köze- pes	Hala- dó	Tapasz- talt	
Digitális kompetencia	Románia	11%	5%	11%	37%	27%	20%	51,4
	Magyarul tanulók	17%	3%	9%	39%	29%	20%	53,9

¹¹ A próbán maximum 100 pontot lehet elérni, a kompetenciák besorolása: minősítés nélküli (0–20 pont), kezdő (20–30 pont), közepes (31–55 pont), haladó (56–74 pont), tapasztalt (75–100 pont)

Táblamelléletek

A 2019-es érettségire beiratkozó, részt vevő, illetve sikeresen vizsgázó diákok száma és sikerességi aránya vizsgaidőszakok, évfolyamok és tanulmányi formák szerint

Nyári vizsgaidőszak	Románia (összes tanuló)	Beiratkozó	Résztvevő	Sikeresen érettségiző	Sikerességi arány
	Aktuális évfolyam, nappali tagozat	115 058	111 658	84 633	75,8%
	Aktuális, csökkentett látogatás, esti	1 259	737	200	27,1%
	Korábbi évfolyamok	19 774	16 772	4 383	26,1%
	Összesen	136 091	129 167	89 216	69,1%
	Magyarul tanulók	Beiratkozó	Résztvevő	Sikeresen érettségiző	Sikerességi arány
	Aktuális évfolyam, nappali tagozat	5 128	5 015	3 247	64,7%
	Aktuális, csökkentett látogatás, esti	17	15	0	0,0%
	Korábbi évfolyamok	876	782	157	20,1%
	Összesen	6 021	5 812	3 404	58,6%

Őszi vizsgaidőszak (pótérettségi)	Románia (összes tanuló)	Beiratkozó	Résztvevő	Sikeresen érettségiző	Sikerességi arány
	Aktuális évfolyam, nappali tagozat	28 041	23 079	8 538	37,0%
	Aktuális, csökkentett látogatás, esti	679	452	136	30,1%
	Korábbi évfolyamok	14 808	11 273	2 934	26,0%
	Összesen	43 528	34 804	11 608	33,4%
	Magyarul tanulók	Beiratkozó	Résztvevő	Sikeresen érettségiző	Sikerességi arány
	Aktuális évfolyam, nappali tagozat	1 838	1 605	672	41,9%
	Aktuális, csökkentett látogatás, esti	12	8	1	12,5%
	Korábbi évfolyamok	598	509	166	32,6%
	Összesen	2 448	2 122	839	39,5%

Román írásbeli vizsga. Osztályzatok intervallum szerinti megoszlása és a jegyek átlaga

Szakok	Összes tanuló					Magyarul tanulók				
	<5	5–7	7–8,5	8,5–10	Átlag	<5	5–7	7–8,5	8,5–10	Átlag
Matematika-informatika	2%	16%	28%	54%	8,22	11%	35%	33%	20%	6,85
Filológia	5%	31%	29%	36%	7,52	28%	48%	17%	6%	5,47
Természettudományok	4%	24%	29%	43%	7,79	11%	42%	33%	14%	6,65
Társadalomtudományok	5%	33%	29%	34%	7,43	15%	47%	30%	9%	6,22
Szakképzés – szolgáltatások	13%	45%	26%	16%	6,52	49%	41%	9%	1%	4,47
Szakképzés – műszaki	32%	49%	15%	5%	5,39	71%	24%	5%	0%	3,43
Szakképzés – term. erőf.	28%	50%	16%	6%	5,59	80%	19%	0%	1%	3,08
Művészet	9%	37%	29%	25%	6,97	39%	39%	19%	4%	4,96
Sport	23%	51%	18%	8%	5,77	58%	38%	4%	0%	3,93
Pedagógia	4%	23%	28%	45%	7,82	33%	45%	14%	7%	5,38
Teológia	15%	39%	26%	20%	6,58	41%	43%	13%	2%	4,80
Románia	9%	32%	26%	32%	7,21	29%	40%	22%	9%	5,60

Magyar írásbeli vizsga. Osztályzatok intervallum szerinti megoszlása és a jegyek átlaga

Szakok	Magyarul tanulók				
	<5	5–7	7–8,5	8,5–10	Átlag
Matematika-informatika	0%	13%	39%	47%	8,22
Filológia	2%	34%	38%	27%	7,41
Természettudományok	1%	14%	38%	47%	8,18
Társadalomtudományok	1%	22%	42%	35%	7,76
Szaklíceum – szolgáltatások	5%	38%	41%	15%	7,06
Szaklíceum – műszaki	13%	50%	31%	6%	6,31
Szaklíceum – term. erőf.	6%	53%	31%	10%	6,62
Művészet	2%	27%	39%	33%	7,66
Sport	9%	58%	25%	7%	6,25
Pedagógia	0%	24%	44%	32%	7,74
Teológia	2%	33%	44%	21%	7,37
Románia	3%	27%	39%	32%	7,62

Matematika írásbeli vizsga. Osztályzatok intervallum szerinti megoszlása és a jegyek átlaga

Szakok	Összes tanuló					Magyarul tanulók				
	<5	5–7	7–8,5	8,5–10	Átlag	<5	5–7	7–8,5	8,5–10	Átlag
Matematika-informatika	5%	16%	23%	56%	8,20	5%	23%	30%	42%	7,84
Természettudományok	12%	24%	26%	38%	7,33	8%	29%	29%	34%	7,38
Szaklíceum – szolgáltatások	30%	39%	22%	9%	5,58	41%	42%	14%	4%	4,95
Szaklíceum – műszaki	56%	30%	11%	3%	4,17	53%	31%	14%	2%	4,39
Szaklíceum – term. erőf.	56%	32%	10%	2%	4,16	59%	37%	4%	0%	3,91
Pedagógia	3%	16%	29%	52%	8,16	4%	34%	36%	26%	7,36
Románia	22%	26%	21%	31%	6,63	21%	31%	24%	25%	6,54

Történelem írásbeli vizsga. Osztályzatok intervallum szerinti megoszlása és a jegyek átlaga

Szakok	Összes tanuló					Magyarul tanulók				
	<5	5–7	7–8,5	8,5–10	Átlag	<5	5–7	7–8,5	8,5–10	Átlag
Filológia	5%	35%	27%	33%	7,40	6%	43%	32%	19%	6,95
Társadalomtudományok	4%	33%	26%	36%	7,54	2%	27%	29%	42%	7,82
Művészet	8%	48%	26%	18%	6,75	2%	53%	29%	16%	6,86
Sport	23%	56%	15%	7%	5,76	29%	62%	9%	0%	5,36
Pedagógia	2%	66%	24%	8%	6,49	0%	81%	15%	4%	6,19
Teológia	7%	48%	24%	21%	6,84	5%	57%	23%	14%	6,63
Románia	7%	38%	26%	30%	7,21	5%	45%	28%	22%	7,01

Választható tantárgyak összesített eredménye. Osztályzatok intervallum szerinti megoszlása és a jegyek átlaga

Szakok	Összes tanuló					Magyarul tanulók				
	<5	5–7	7–8,5	8,5–10	Átlag	<5	5–7	7–8,5	8,5–10	Átlag
Matematika-informatika	3%	15%	25%	57%	8,32	2%	19%	37%	42%	7,99
Filológia	3%	15%	28%	54%	8,23	4%	23%	40%	32%	7,61
Természettudományok	5%	17%	27%	51%	8,07	2%	17%	35%	45%	8,03
Társadalomtudományok	2%	12%	27%	59%	8,40	1%	13%	34%	52%	8,29
Szaklíceum – szolgáltatások	9%	25%	32%	34%	7,42	7%	29%	40%	23%	7,22
Szaklíceum – műszaki	51%	28%	13%	7%	4,80	45%	37%	12%	6%	5,11
Szaklíceum – term. erőf.	33%	39%	20%	8%	5,59	29%	43%	25%	3%	5,77
Művészet	6%	22%	34%	39%	7,72	2%	29%	45%	25%	7,53
Sport	16%	29%	32%	24%	6,89	15%	55%	25%	5%	6,21
Pedagógia	2%	10%	24%	64%	8,55	4%	23%	43%	30%	7,64
Teológia	6%	23%	35%	36%	7,65	4%	27%	41%	28%	7,50
Románia	10%	19%	27%	44%	7,68	7%	23%	36%	34%	7,54

Idegen nyelvi kompetencia. Vizsgát elismertetők aránya, az önálló felhasználó szintet elérők aránya, illetve a becsült pontszámok átlaga

Szakok	Összes tanuló			Magyarul tanulók		
	Elismer-tetett	Önálló felhasználó	Becsült pontszám	Elismer-tetett	Önálló felhasználó	Becsült pontszám
Matematika-informatika	23%	64%	384	26%	56%	366
Filológia	13%	46%	345	13%	33%	317
Természettudományok	14%	48%	346	18%	46%	346
Társadalomtudományok	9%	42%	334	16%	45%	350
Szaklíceum - szolgáltatások	2%	21%	276	1%	19%	257
Szaklíceum - műszaki	0%	13%	244	2%	11%	226
Szaklíceum – term. erőf.	0%	11%	231		4%	191
Művészet	6%	42%	333	3%	27%	291
Sport	0%	15%	252		22%	248
Pedagógia	5%	33%	320	6%	21%	282
Teológia	3%	25%	289	4%	21%	279
Románia	11%	38%	319	12%	33%	305

Közzététel: 2020. február 7.

További információ: Barna Gergő (barna.gergo@erdelystat.ro).

Korábbi Erdélystat közlemények és elemzések, módszertani leírások megtalálhatók a www.erdelystat.ro honlapon.

Előzetes igénylés után közleményeinket, elemzéseinket e-mailen elküldjük Önnek a megjelenés időpontjában. Ilyen igényt az info@erdelystat.ro e-mail címen jelezheti.